

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: 1. Del : 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "1. Del : 1812-42", i Heiberg, Johanne Luise: *1. Del : 1812-42*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 269. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibfr05val-shoot-idm139983402980512.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: 1. Del : 1812-42

BAKKEHUSET.

For Sommeren 1842 havde vi isinde at leie Rahbeks Bakkehus, hvis gamle Beboere Døden forlængst havde bortrevet; vi haabede, at dette venlige, milde Opholdssted skulde virke heldigt paa Georg Buntzen, der led af en Brystsygdom. Med Længsel havde jeg set Saisonens Ende imøde for at kunne drage ud i den fordums Sangers og hans begavede Hustrus Bolig, hvor hver Plet, hvert Træ, hver Blomst mindede om disse to afdøde, men i Nationens Erindring levende Personligheder. Dette Hus, hvor jeg aldrig havde været, men som utallige Beretninger af Heiberg, hans Moder og mange Andre havde fremtryllet saa levende for mig, at mig syntes, at Alt indenfor disse Mure var mig lige saa bekendt, som om jeg havde færdedes midt imellem disse Omgivelser, Bakkehuset, var ved deres Død solgt og falden i Hænder, vidt forskellige fra dets forrige Eieres. Det blev nu udleiet om Sommeren til den høiest Bydende. I det tidlige Foraar vandrede jeg en Morgen derud for at træffe Aftale med Værten. Hvor glad var jeg ikke, da jeg gik igjennem den lange venlige Allée, der fører til Stedet, og hvor Rahbeks Billed endnu staar for at byde den Vandrende Velkommen paa disse Enemærker, og hvor den lille Svale paa Stenen staar som et Sindbillede paa hende, der saa godt som aldrig forlod sin Rede, som hun elskede, og som saa Mange med hende og tildels ved hende havde faaet saa kjær. Hvor glad var jeg, at vi her i Sommer skulde slaa os til Ro paa dette fredelige Punkt ved den yndige Søndermark og ved Kallebodstrands fredelige Vande! Det friske unge Græs duftede i det tidlige Foraar fra Markerne, og utallige Lærkestruber sloge deres Triller over dem. I Søndermarken mylrede Jorden alt af hvide og gule Skovanemoner og blaa Violer. Knopperne paa Træerne sade tykke og saftige, idet deres Vinterkaaber, det brunlige Hylster, hang revnet ved hver Knop, men endnu ikke var falden til Jorden. Med Armen fuld af Blomster og Mos vendte jeg glad hjem til Brogaden, for snart paany at drage derud. For sidste Gang i Saisonen var Teppet rullet ned, og kort efter vare vi Alle installerede i vort Sommerhjem. Hvor mange Tanker og Betragtninger gik ikke igjennem mit Hoved, naar jeg i de stille Sommeraftener ene vandrede, indsvøbt i mit Shawl, paa disse Steder, medens Skyerne uroligt ilede over Himlen, snart skjulende, snart visende Maanens Virkning paa Træer, Buske og Havens Gange og Plainer. Hvor ofte tænkte jeg ikke paa dette Samliv mellem disse To, indenfor hvis Vægge saa Mangen havde hentet Adspredelse, Opmuntring, Belæring og Forædling. Hvem søgte man i sin Tid indenfor disse Vægge? Rahbek? Ja, men ved Kamma Side. Her var To, som vare sammensmeltede til En - og dog, hvem vidste ikke, at 270 Rahbek desuagtet ideligt trængte til disse Digterforliebelse, rene, platoniske vistnok, men som dog hver for en Tid udfyldte ham, idet den ene afløste den anden. Hvad tænkte, hvad følte Fru Rahbek ved at være Vidne hertil? Ingen veed det. Man vidste kun, man saae, at hun med den største Liberalitet, den største Humanitet lod Rahbek hengive sig til disse smaa Forelskelser. Hvor ofte har jeg hørt fortælle, at naar Rahbek ventede et af disse Damebesøg paa Bakkehuset og utaalmodigt gik frem og tilbage i Stuen, snart skottende ud ad et Vindue, snart ad et andet, at da den tolerante Kamma, som bemærkede dette, smilende sagde: "Du skulde gaa lidt ned ad Veien, Rahbek, og trække lidt frisk Luft." Og dette Raad lod den flygtige Sanger sig da ikke give to Gange. Hvilken Tryghed, hvilken fuld Tro til sin Ven maa hun ikke have været besjælet af, for at give slige Raad! Hun vidste fuldt og fast, at de vare ikke - som hun engang har sagt om Ægtefolk, to " *umage* " Handsker til samme Haand, men een høire og een venstre, som udgjøre et *Par* . Og dog, hvem veed, om ikke Kamma i mangt et stille og ensomt Øieblik midt i sine travle Beskjæftigelser, snart med al Slags kvindeligt Haandarbeide, snart med Studier af Sprog, som ellers kun Manden beskjæftiger sig med, i Taushed har følt en Længsel, en Sjælelængsel, som hun beholdt for sig selv. Slige Kvinder som tie, kalder Verden ofte for kolde, fordi de ikke forbryderisk give Varmen tilkjende ad utallige Veie. Hun har aldrig elsket, siger man, som om al den Leflen, al den Lediggangsforliebelse var Kjærlighed! Faa Ord ere dog misbrugte som dette. Elskede da virkelig Rahbek til Trods for de smaa, barnagtige, erotiske Lege sin Hustru? Ja. Da Fru Rahbek døde, da vaklede Jorden under hans Fødder, Fodfæstet var borte for ham i denne Verden. Rørende var det at se den gamle Rahbek, som jeg har set ham, gaa omkring baade som en legemlig og aandelig Husvild. Det venlige Smil spillede vel endnu om Munden og i Øiet, men det stod der kun ligesom af gammel Vane, som et stillestaaende Vand; Kilden, som skulde forny det, var udtørret. Han døde øiensynligt Dag for Dag, og inden Aarets Udløb fulgte han sin Kamma i Graven, fast i den Tro, at de beslægtede Sjæle mødes.*

* - 271

Heiberg havde alt i Marts begyndt paa et nyt litterairt Tidsskrift "Intelligensblade". Han havde ikke længer kunnet holde sig som taus Tilskuer lige overfor al den umodne Kritik, som i den seneste Tid havde givet sig Luft. Det var paa Tide at tale et Ord med og ikke lade saa mange Umyndige spille første Rolle i Bedømmelsen af Kunst og Litteratur med en Fripostighed, som truede med at blive foruroligende for alle de Svage, der ikke vide, hvad de skulde dømme om Noget, før de læse det i et Blad, om end dette Blad er aldrig saa raat og uvidende. Han syntes, at det var paa Tide at jage alle disse selvbestaltede Dommere tilbage i deres Smuthuller eller i alt Fald standse dem lidt i deres Fart. Paa samme Tid blev han anmodet om at skrive poetiske Vignetter til et malerisk Atlas, forestillende de vigtigste Bygninger, Kirker og Slotte i Danmark. Disse poetiske Vignetter, imellem hvilke der findes nogle af de smukkeste Digte, Heiberg har skrevet, kastede Bladlitteraturen, der længe havde luret paa en Leilighed, sig nu over med en Lidenskabelighed, der vist vil forekomme de Fleste, der nu læse disse Angreb, utrolig. Og ikke faa i Publikum vedkjendte sig denne nedrivende Dom med en Sikkerhed, en Tillid til Dommens Rigtighed, saa man virkelig ikke vidste, om man

skulde le eller græde over det Standpunkt, som Kritiken og dens Eftersnakkere indtog. Med sin guddommelige Ro, med sit satiriske Smil mødte Heiberg al denne Hujen og Skrigen og vedblev med Digtene, uagtet man hver Dag i Pressen bad ham for Guds Skyld at ophøre dermed. Forbitrelsen steg til sin høieste Spidse ved det Digt, som fulgte med Billedet af det kongelige Theater. I dette aristophaniske Digt udtalte Heiberg sin Trosbekjendelse om, hvad et Publikums Dom betyder - et Publikum, som Alle henvise til, og som dog Ingen, naar det kommer til Stykket, henregner sig selv til.

Intelligensbladene blev ikke meget bedre modtagne, uagtet de flere Aar efter blev citerede som en Autoritet. Dog, det er altid gaaet Heiberg, som han i et af disse Blade har udtalt i en længere Artikel, betitlet "*Folk og * 272 Publicum*", og som jeg ikke kan modstaa Fristelsen til her at citere en lille Part af: - "I alt Nyt er nemlig Publicum desorienteret, men naar det Nye er blevet gammelt, det vil sige, naar det har faaet den offentlige Mening for sig, (thi ellers bliver det ikke gammelt, men dør strax efter Fødselen) saa udøver det en Hævds-Autoritet, der virker aldeles blindt og i saa meget stærkere Grad, jo stærkere de individuelle Bestræbelser have arbejdet paa at ophæve al Autoritet. Dette Forhold forudsætter altsaa, at Overgangen fra Folk til Publicum endnu ikke er tilendebragt, thi en offentlig Mening maa altid udgaae fra Folket, Publicum har ingen, fordi det, tiltrods for sit Navn, bestaaer af lutter *privatissima*. Ogsaa i dette Punkt har jeg selv haft en maaskee sjelden Leilighed til at gjøre lærerige Erfaringer. Et bestemt Charactertræk i min hele Skribent-Virksomhed, ligefra Begyndelsen indtil denne Tid, har været den Bestræbelse, hver Gang at fremstille noget virkelig Nyt, ikke blot en Gjentagelse af det Foregaaende; men da alt Nyt møder Opposition, fordi kun det Gamle kan have Autoritet, saa forudsætter denne Stræben en Trods imod Publicum, hvilken man ligeledes vil finde at være et permanent Træk i min Forfatter-Virksomhed. "Julespøg og Nytaarsløier" vakte derfor ogsaa en saa mageløs Forbitrelse, at den nær havde faaet den Ære at dele Skjæbne med Holbergs Peder Paars, ved at blive Gjenstand for en offentlig Action, som dog afværgedes derved, at ogsaa den fandt en Talsmand paa høiere Steder, ligesom fordem det holbergske Digt i Grev Danneskjold. Nu derimod har hiin gamle Comedie et meget godt Rygte paa sig. Hvilken hæftig Opposition den flyvende Post maatte stride med, er endnu i de Flestes Erindring; næsten i alle offentlige Yttringer omtales Bladet med den største Vrede og Foragt; nu citeres det hyppig som det bedste litterære og æsthetiske Blad, vor Litteratur har havt. Mine Vaudeviller er man tilbøielig til at betragte som lykkelige Fugle, hvis Sang strax blev fattet og paaskjønnet; men det er dog langt fra ubetinget at være Tilfældet; ogsaa disse have meer eller mindre maattet bane sig Vei med Sværdet i Haand. Jeg vil ikke tale om, hvorledes de i den Tids Blade overalt omtales som absolut slette og uværdige Producter, men ogsaa i Forhold til det receptive, ikke skrivende, men skuelystne Publicum have flere af dem havt Vanskeligheder at overvinde. "Recensenten og Dyret" var nærvædet at blive udpeben, just fordi den indeholdt en stærk Satire over det skrivende og criticerende Publicum. "Aprilsnarrene" og "De Uadskillelige" ere ligeledes stærke Satirer over det kjøbenhavnske Publicum i andre Forhold, og dersom de alligevel fra først af have seiret, saa er det et Lykkestræk, thi Forfatteren har heller ikke i dem sparet paa sin Trods. - - - Jeg har erfaret, at hvergang jeg har trukket mig tilbage fra en levende Vexelvirkning med Publicum, og i nogen Tid forholdt mig passiv, saa er mit Navn steget i 273 Berømmelse, i samme Grad som Tausheden har varet længe, og jeg forudseer derfor, hvilken Ære det vil nyde, naar jeg først er død, fordi man saa er vis paa, at jeg ikke optræder igjen. Thi hvergang jeg efter nogen Taushed indfinder mig paany i Litteraturen, saa gjentager sig en Scene, som jeg engang var Vidne til paa en af vore Gader: En Bonde raabte med Tørv, med en saa besynderlig Stemme, at alle Hunde i Qvarieret gave sig til at gjøe og tude; fra Sidegader og op af Kjelderhalse mylrede de i Sneseviis og holdt et Spectakel, som om Byens Undergang var nær."

Heiberg havde saaledes i sine Intelligensblade atter kastet Handsken til Kamp, og atter mylrede alle Hundene frem og gave Hals, men skræmme ham kunde de ikke ved deres Gjøn; den bevirkede kun, at han med større Munterhed og Kjækhed svingede Sværdet til den ulige Kamp.

Jeg blev endnu en Gang foruroliget i min landlige Ro. Jeg havde maattet love Danserinden Jomfru Fjeldsted (senere Madam Kellermann) at assistere hende ved en Sommer-Aftenunderholdning, hun agtede at give, og hvortil Hertz havde lovet at levere et Arbejde, ifald hun kunde formaa mig til at udføre det. Det var mig derfor svært at afslaa hende og ham denne Bøn. Han skrev nu en lille Dyrehavsscene, "Perspektivkassen" kaldet, hvori en Matrosdreng foreviser Billederne, idet der til hvert af disse Billeder var en versificeret Forklaring. I Recitationen af disse Billeder bestod min Rolle. Jeg skulde altsaa fremstille en lille Matrosdreng med disse Børns Eiendommelighed i Tone og Manerer. Hertz var paa dette Tidspunkt i Miscredit hos Bladredacteurerne og i det Hele hos det liberale Parti herhjemme paa Grund af hans seneste Bog "Stemninger og Tilstande", hvori han ikke havde taget lempeligt paa vore Liberalister. De tørstede efter en Leilighed til at rykke frem imod ham, og den lille Scene "Perspektivkassen" maatte nu tjene som Anledning, hvor ingen nærmere fandtes. Her fik man nu Leilighed til at ramme Hertz, Heiberg og mig paa een Gang. Vi havde alle Tre høiligen forbrudt os i den senere Tid: Hertz havde skrevet *Stemninger og Tilstande*; Heiberg var begyndt paa at udgive sine *Intelligensblade*; jeg havde beholdt *det stribede Skjært* paa, uagtet Smagsdommerne havde forlangt et andet. Man imødesaae derfor denne lille Bagatels Opførelse med en latterlig Spænding. Endelig gik den over Scenen. Til Ærgrelse for de selvbestaltede Dommere modtog Publikum "Perspektivkassen" med stormende Bifald; men desmere stormende blev ogsaa Angrebene bagefter i Bladene. Der begyndte nu en Polemik med saa godt som alle Blade paa den ene Side og Heiberg og Hertz paa den anden - en Strid, der begyndte i Juni og strakte sig ind i September. Hr. Carstensen var i sit

nye Blad "Figaro" Forkæmper for Modpartiet, en Stilling han indtog med en saadan Selvtillid og Kjækhed, for ikke at sige Frækhed, at det virkelig er ret interessant at se, 274 hvad en saadan Person, baaret af en øieblikkelig Folkegunst, har Hardiesse til at tillade sig lige overfor to Autoriteter i Litteraturen. Jeg erindrer, at en af vore Venner en Dag kom ud paa Bakkehuset og sagde i Samtalens Gang til Heiberg: "Ja, du kan da vel begribe, at den offentlige Mening for Øieblikket er, at du og Hertz skulle holde jeres Mund, naar en Mand som Carstensen taler." Midt i al dette litteraire Spektakel om den lille Scene kom atter en af Theatrets Kunstnere og bad mig gjentage den til en ny Forestilling for ham. Alt forinden jeg kunde have nogen Anelse om, at denne lille Bagatel skulde give Anledning til al den Hurlumhei, havde jeg halvveis lovet min Assistance, og nu, da man paastod, det var en Prostitution for mig at udføre denne Scene, blev det en Æressag ikke at trække mig tilbage og derved ligesom underskrive de umotiverede Domme. Jeg erklærede derfor, at det skulde være mig en Glæde at udføre den endnu en Gang. Man fortalte mig nu fra alle Sider, at jeg maatte være forberedt paa de værste Optøier, og Mange raadede mig fra at udsætte mig for Udbruddet af Modpartiets Forbitrelse. Men Mod har aldrig manglet mig, naar det gjaldt at forsvare Ret mod Uret, og jeg forblev ved min Beslutning at udføre, hvad Hertz kunde være bekjendt at skrive og jeg at spille. Aftenen kom. Huset var fuldt, og med den Kraft, som Uretten imod os vækker, udførte jeg min lille Matrosdrengs Rolle, og nu viste det sig atter, at til Trods for Alt, hvad der var skrevet imod denne Bagatel, udøvede den paany sin oplivende Virkning paa Publikum; man lo, man klappede, og den Udpibning, som man havde truet med, udeblev fuldstændigt. Det er den uimodstaaelige Magt, som det Comiske formaar at udøve, her hjælper intet Raisonnement. Naar man leer og morer sig, piber man ikke, det er en afgjort Sag. Latteren var vakt og smittede selv de Ildesindede. I god Behold kjørte jeg atter ud paa Bakkehuset og takkede Gud, at jeg nu for en Tid var fri for at have Noget med et Theater og Bladredacturer at gjøre. Striden om Hertz's Scene fortsattes imidlertid, som sagt, Sommeren over.

Hvad det ofte er for Mennesker, der huser i Bladlitteraturen, havde vi ved denne Leilighed et nyt Bevis paa. Nogle af de Artikler, som paa den bitreste Maade angreb Heiberg, paastod Rygtet vare skrevne af P. L. Møller. Denne Herre, som ikke hørte til vor Omgang, kom en Formiddag ud paa Bakkehuset for at tale med Heiberg. Da der blev sagt ham, at Heiberg ikke var hjemme, sagde han, at i saa Fald vilde han komme igjen om Eftermiddagen for om muligt at træffe ham. Han kom nu ogsaa virkelig igjen og udtalte for Heiberg, at et Rygte havde sagt ham, vi og Andre troede, at han var Forfatter til hine anonyme Artikler; at det derfor i høi Grad laa ham paa Hjerte at forsikre, at han ikke havde fjerneste Del i dem. Da Heiberg nu svarede ham, at Enhver havde jo Lov at skrive i en offentlig Strid, og 275 at han ingen Undskyldning behøvede at gjøre derfor, vedblev han at forsikre sin fuldkomne Uskyldighed, idet han med mange smigrende Ord udtalte, hvor vigtigt det var for ham, at Heiberg, hvem han ærede som Forfatter og Menneske, ikke skulde tro ham istand til at have nogen Del i en saadan Polemik. Et halvt Aar efter erklærede samme P. L. Møller paa Tryk, at Artiklerne vare af ham. Ved denne og lignende Leiligheder har jeg ofte forundret mig over, hvorledes et Menneske under saadanne Omstændigheder bærer sig ad med at affinde sig med sig selv, og hvorledes de undgaa at se sig selv i det samme Lys, hvori de dog maa vide, de staa for Andre.

Theatret havde siden sidste Saison lidt et uerstatteligt Tab, idet den udmærkede geniale Skuespiller, Dr. Ryge, var afgaaet ved Døden. Hvo skulde udfylde denne mægtige Skikkelses Plads? Han var en af dem, ved hvis Død man med et Suk beklager Skuespilkunstens Flygtighed. Havde alle de Billeder, han ved sit Geni havde frembragt, kunnet fastholdes som Malernes paa Lærredet, hvo havde da fundet sig i at betragte de blege Copier af hans Roller, som senere gik over Scenen? Forbausende er det, hvor hurtigt saadanne Billeder udslettes. Den troløse Glemsel visker dem ud som Griffelets Skrift paa en Tavle; et eneste Strøg med en fugtig Svamp, og Intet er tilbage. Hvor blive de dog af, alle de Mennesker, hvis Hjerter have banket, hvis Øine vare fyldte med Taarer? De, hvis Sjæle han fik til at gyse? De, hvem han tvang til den inderligste Latter? Hvor ere de efter en ganske kort Tid henne? Kan et Billede som hans Hakon Jarl, der en Gang er set og følt, kan det glemmes? Kan man glemme ham, naar man har set den mægtige Skikkelse træde ind i Hallen til Thora, naar han stod der i Halvmørke i Døren iført sin graa Kittel, bag hvilken man endnu saa det mægtige Legeme, men hvor ligesom ethvert Ledemod, der før sluttede saa jernfast, nu syntes brudt Led for Led. Naar man hørte denne Stemme, der forhen lød som Malm, nu brudt, blød som en Kvindes, saa Taarerne kunde høres igjennem den. Naar han med den blege Kind, de skjælvende Læber, de taarefyldte Øine stod der, den overmodige Hakon, overladende sig til det drømmende Sværmeri, hvor mange Øine vare da tørre i det tætbesatte Hus? Hvor mange Hjerter formaade at slaa i den vante Takt? - Og nu hans comiske Roller! Hvilken Peer Degn! Hvilken Jeronimus! Naar Ryge kom fra Baggrunden som Jeronimus og spadserede ned mod Lamperne, støttende sig til sin høie Jeronimusstok - da behøvede intet Menneske at spørge, i hvilket Aarhundrede denne Skikkelse havde hjemme. - Og dog - inden kort Tid glemt, aldeles glemt! Glemt i den Grad, at Mængden kort efter var lige saa begejstret over en mat Copi. Ja, sandelig hører der Noget til at bevare sin Lyst, sin Interesse, sin Flid, sin Kjærlighed til noget saa Forgjængeligt, vil du maaske sige? Og dog hører der kun Et til: at arbeide sig op til det Standpunkt, paa hvilket man 276 Intet begjærer, undtagen selv at have Sjæleglæden i Øieblikkets Udøvelse. Og til dette Punkt tror jeg virkelig, at Ryge var naaet som Kunstner. Jeg erindrer, at da han og jeg en Dag samledes til en Prøve paa et nyt Stykke, spurgte jeg ham: "Naar tror De, at dette Stykke kan komme til Opførelse?" hvorpaa han svarede mig: "Jeg veed det ikke, og det er mig ogsaa ligegyldigt. Jeg har i lang Tid i fuldt Costume spillet denne Rolle i Ensomhed for mig selv i min Stue, saa godt kommer jeg neppe nogensinde til at spille den paa Theatret, og jeg veed, at min bedste Nydelse har jeg alt havt." Jeg spurgte ham, om det virkelig var muligt, at han kunde sætte dette Maal som

det høieste. - "Ja," sagde han, "i de senere Aar formaar jeg det." Disse for mig uforglemmelige Ord gave mig Stof til megen Eftertanke. Jeg har i de mange Aar bevaret dem i min Hukommelse, og jeg følte deres fulde Betydning i de sidste Aar, hvori jeg virkede i Theatrets Tjeneste *.

Til Trods for al Polemik tilbragte vi nu Sommeren yderst behageligt med vore Venner paa det hyggelige, venlige Bakkehus. Vor Bryllupsdag, den 31te Juli, feirede vi her i Stilhed med os selv. Elleve Aar havde alt vort Samliv varet; min kjære Heiberg takkede mig altid kjærligt for det tilendebagte Aar, som jeg ham, saa ofte denne Dag vendte tilbage. Da vi ikke havde havt nogen egentlig Forlovelsesdag, havde vi ikke skjænket hinanden Ringe, som jo Skik og Brug er. Han havde engang stjaalet en Ring af mine, som han altid bar. Nu fandt jeg, det var paa Tide, at ogsaa jeg fik en Ring for lang og tro Tjeneste. Han bragte mig en, efter mit eget Ønske til den lille Finger, en Gave, der glædede mig meget, især ved de kjærlige Ord, der ledsagede den. Jeg bærer den den Dag idag, og den skal følge mig i Graven. Hvor deiligt er det dog ikke, at man Aar for Aar slutter sig inderligere, fastere til hinanden. Med Heiberg kunde man lege som med et Barn, og det blev nu en Leg, at vi ansaae vor Forbindelse som begyndt fra denne Dag, da han først satte en Ring paa min Finger. Bakkehussommeren staar uforglemmelig i min Erindring.

Naar vi Sommeraftenerne i Solnedgangen sade paa Høien, da faldt Talen ofte paa Rahbek og hans Hustru og alle de Personligheder, som havde vandret paa disse Steder og siddet i stille Samtaler paa samme Plet, hvor vi nu sade. Heiberg og hans Moder, som ikke alene personligt havde kjendt og levet med Ægteparret, men med deres hele Omgangskreds, vare da uudtømmelige i at erindre dette og hint Træk fra deres Familieliv. Det er med en egen Følelse af Pietet, at man vandrer paa saadanne Steder. Her var denne Følelse ikke vakt ved Resterne af Storhed og Pragt; thi en Hytte, gamle Planter og Træer med krogede, knudrede Rygge, en forfalden Bænk, et faldefærdigt Plankeværk vare Resterne af den hele jordiske Herlighed her. Det var her ^{*} 277 det rent Aandelige, der standsede vor Tanke og tvang den henimod de Afdødes Liv og Virken. Ved enhver Blomst, jeg afskar i Haven, tænkte jeg: Mon den stod her i Kammas Tid? Mon det har været en af dem, hun pleiede med saa megen Kjærlighed? Skar jeg Roser af en Busk, hvis mosbegrøede Grene saae ud til at være fra gammel Tid, maatte jeg strax tænke: Mon det var af denne Busk, Baggesen fik hin Rose, han har digtet om? Og saadan fremdeles. Gik jeg silde om Aftenen omkring i Haven, hvor ofte tænkte jeg da ikke: Saaledes har hun vist ogsaa gaaet stille og ene, set paa de klare Stjerner, sukket og tænkt som jeg: Vidste man kun lidt mere Besked om Eder, I klare Kloder, der glæde Øiet, imedens Synet af Eder tillige lokker saa mange Spørgsmaal frem af Sjælen, af den urolige, higende Sjæl. I saadanne stille Nætter studerer man Filosofi; i det Mindste var dette den eneste Filosofi, jeg gav mig af med. Man tænker over et stakkels Menneskes Forfængelighed, man faar det rette Syn paa alle de smaa Interesser, som for Øieblikket synes os saa store, saa vigtige; man skammer sig, gaar til Ro og beder sit Fadervor, idet disse Tanker have bragt En nærmere til Gud og længere bort fra Jorden og Menneskenes Trivialitet og Smaalighed. Mon disse gode Tanker ere vore egne? Mon ikke usynlige gode Aander tilhviske os Ord, naar Øret er villigt til at lytte, til at optage dem?

I min indre Tilstand var der i de senere Aar fremspiret Noget, jeg ikke ret vidste, hvad var. Jeg var urolig, jeg følte en Trang, en Higen, hvis Navn jeg ikke havde Ord for. Min Sjæl var ligesom hungrig efter en Føde, jeg ikke vidste, hvor fandtes, for at den kunde mættes. Jeg kunde ofte om Aftenen sidde hele Timer i Haven, stille grublende, uden ret at vide, hvad jeg grublede over.

En Løverdags Aften spurgte Heibergs Moder mig, om jeg ikke havde Lyst til at følge med hende i Kirken næste Morgen; "Mynster prædiker herude i det lille Slotsapel i Morgen," sagde hun, "følg med, du skal se, det vil glæde dig at høre ham." Siden jeg var bleven voksen og bekjendt, kom jeg ikke i Kirken; en misforstaaet Undseelse havde holdt mig borte, fordi her vare saa mange Mennesker forsamlede, hvis Blikke jeg frygtede; jeg havde en Følelse af, at jeg forstyrrede Andagten, idet jeg ved min Nærværelse ligesom bragte Theatret ind i Kirken. Det lille Capel i Slottet beroligede mig, og jeg gik med. Alt var mig her nyt og fremmed; jeg havde i mit travle Theaterliv ligesom glemt Kirkens Ceremonier. Den første Psalme gjorde et dybt Indtryk paa min Sjæl. Jeg havde ikke hørt Psalmesang i mange Aar. Da traadte den ærværdige, skjønne Skikkelse frem paa Prædikestolen og talte om Johannes den Døber med en Varme, en Inderlighed, der greb min hungrige, matte Sjæl. Denne Tørst i Sjælen var vist først vakt ved de religiøse Samtaler, jeg havde været Vidne til mellem Martensen og Heibergs Moder.

278

De havde slaæet dybere Rødder, end jeg selv vidste af. En Trang, en Sjaeletrang gjorde mig ofte tungsindig, ja dybt bedrøvet, og jeg fik kun Luft ved velgjørende Taarer. Saadanne Stemninger ere sikkert en ubevidst Følelse af vor syndige Natur. Af Mynsters Tale erfarede jeg, hvor ufuldkommet jeg kjendte Bibelen. En dyb Skam over min Uvidenhed greb mig, og jeg forlod Kirken med den faste Beslutning paa egen Haand at indhente det Forsømte, og jeg gik nu oftere i Kirke, fra hvilken jeg bestandigt bragte ny Lyst hjem til at fortsætte mit Studium, og ved dette klarede sig mangen en Anskuelse hos mig. Jeg forstod nu og følte det dybere og dybere, at man ikke blot lever for at forberede sig til at udføre sine Roller, men for at forberede sig til et høiere Liv, naar det jordiske brister. Men, som det gaar os Mennesker med vore Forsætter og de gode Tilløb vi tage, *vi trættes*; saa mange andre Krav adspredde os og slappe vor Iver; det er saa svært at fastholde det Begyndte, at have Udholdenhed og ikke lade sig afdrage fra det, der fra først af saa meget tiltrak os. Dog var nu en Begyndelse gjort til at gjenfødtes, og om ogsaa jeg af og til fjernede mig fra denne

Begyndelse, saa opstod dog atter og atter i Aarenes Rækker Trangen hos mig til igjen at tage fat, indtil jeg ved Guds Naade kom Gud og min Frelser nærmere, saa at han levede mere og mere i min daglige Tilværelse, lettede mig mine Sorger, forhøiede mig mine Glæder, gav mig Taalmod og Ydmyghed til at bære, hvad han paalagde mig. Der kom mere Ligevægt i mit Sind, mindre Forfængelighed, mindre Overmod; men derimod mere Freidighed til at tale Sandhed for mig selv og afsløre manges Illusion, hvori min Sjæl var hildet.